

CYNGOR SIR YNYS MÔN		
Adroddiad i:	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio	
Dyddiad:	20 Ebrill 2021	
Pwnc:	'Materion / Risgiau ' sydd angen sylw	
Pennaeth Gwasanaeth:	Marc Jones Cyfarwyddwr Adnoddau / Swyddog Adran 151 01248 752601 MarcJones@ynysmon.gov.uk	
Awduron yr Adroddiad:	Marion Pryor Pennaeth Archwilio a Risg 01248 752611 MarionPryor@ynysmon.gov.uk	Nanette Williams Prif Archwilydd 01248 751809 NanetteWilliams@ynysmon.gov.uk
Natur a Rheswm dros Adrodd: Mae cylch gorchwyl y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn gosod cyfrifoldeb arno i fonitro gweithrediad y camau y cytunwyd i'w cymryd. Mae'r adroddiad hwn yn rhoi diweddiariad ar statws a manylion y risgiau sy'n weddill ac y dygwyd sylw atynt gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol.		

1. RHAGARWEINIAD

- 1.1. Ym mis Mawrth 2020, gweithredodd y Cyngor fersiwn newydd ac sydd wedi'i huwchraddio o'i system i dracio camau gweithredu, sef 4action. Mae hyn wedi hwyluso monitro ac adrodd yn fwy effeithiol ar faterion / risgiau a nodwyd yn ystod gwaith archwilio.
- 1.2. Rydym wedi datblygu dangosfwrdd, sy'n rhoi cipolwg amser gwirioneddol ar y perfformiad cyfredol o ran mynd i'r afael â chamau gweithredu sydd angen sylw. Mae hefyd yn hwyluso'r gwaith o dracio ac adrodd yn effeithiol ar y wybodaeth hon. Mae'r Pennaeth Archwilio a Risg yn rhannu'r dangosfwrdd hwn yn rheolaidd gyda'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio fel rhan o'i hadroddiadau diweddarau ar archwiliadau mewnol.
- 1.3. Cyn uwchraddio'r system 4action, roedd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn derbyn adroddiad ddwywaith y flwyddyn ar yr holl 'Faterion / Risgiau' sydd angen sylw. Dyma fydd y tro cyntaf i ni gyflwyno adroddiad manwl i'r Pwyllgor, yn amlinellu'r perfformiad cyffredinol o ran mynd i'r afael â chamau archwilio, ers gweithredu'r system 4action newydd.

2. ARGYMHELLIAD

2.1. Bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio:

- yn nodi'r cynnydd a wnaed gan y Cyngor wrth fynd i'r afael â'r 'Materion / Risgiau' sydd angen sylw fel y nodwyd nhw gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol .
- yn penderfynu pa mor aml y mae angen adroddiad manylach o'r natur hon.

MATERION / RISGIAU SY'N WEDDILL

EBRILL 2021

Marion Pryor BA MA CMIIA CPFA, Pennaeth Archwilio a Risg

Nanette Williams BA (Hons) CMIIA, Prif Archwilydd

TABL CYNNWYS

CYFLWYNIAD	3
PERFFORMIAD CYFREDOL	5

CYFLWYNIAD

Eleni yw'r flwyddyn lawn gyntaf o weithredu fersiwn newydd system tracio gweithredoedd 4action y Cyngor sydd wedi ei huwchraddio. Rydym yn falch o adrodd bod y system newydd wedi bod yn llwyddiannus iawn o ran gwella ein prosesau tracio gweithredoedd a phrosesau dilyn-i-fyny.

Rydym wedi datblygu a mireinio ein dangosfwrdd, sy'n rhoi cipolwg amser gwirioneddol ar y perfformiad cyfredol wrth fynd i'r afael â champau gweithredu sy'n weddill ac sy'n caniatáu i ni dracio ac adrodd ar y wybodaeth hon yn effeithiol. Rydym yn monitro gweithredoedd 'hwyr' yn barhaus ac felly rydym yn gallu cael diweddariadau ar unwaith gan reolwyr ar y cynnydd a wneir i fynd i'r afael â hwy.

Rydym hefyd wedi datblygu dangosfwrdd gwasanaeth pwrpasol i gynorthwyo Penaethiaid Gwasanaeth a'u timau rheoli i fonitro a darparu diweddariadau ar eu gweithredoedd. Ar hyn o bryd rydym yn treialu'r dangosfwrdd gyda'r gwasanaeth Adnoddau ac os bydd yn llwyddiannus byddwn yn bwrw ymlaen i'w ddefnyddio'n helaethach ar draws y Cyngor yn ystod 2021-22. Yn anffodus, mae argyfwng Covid-19 wedi cyfyngu ein gallu i gyflwyno'r system 4action newydd i wasanaethau a darparu hyfforddiant ac ati fel bod rheolwyr yn gallu defnyddio ei swyddogaethau yn llawn. Wrth i'r pandemig gilio, byddwn yn ailddechrau'r gwaith hwn.

Rydym hefyd wedi datblygu dangosfwrdd gwasanaeth pwrpasol i gynorthwyo Penaethiaid Gwasanaeth a'u timau rheoli i fonitro a darparu diweddariadau ar eu gweithredoedd. Ar hyn o bryd rydym yn treialu'r dangosfwrdd gyda'r gwasanaeth Adnoddau ac os bydd yn llwyddiannus byddwn yn bwrw ymlaen i'w ddefnyddio'n helaethach ar draws y Cyngor yn ystod 2021-22. Yn anffodus, mae argyfwng Covid-19 wedi cyfyngu ein gallu i gyflwyno'r system 4action newydd i wasanaethau a darparu

hyfforddiant ac ati fel bod rheolwyr yn gallu defnyddio ei swyddogaethau yn llawn. Wrth i'r pandemig gilio, byddwn yn ailddechrau'r gwaith hwn.

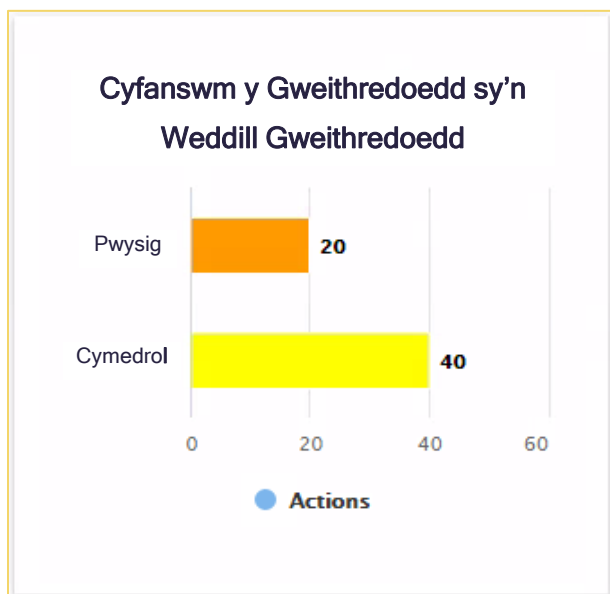
PERFFORMIAD CYFREDOL

Mae'r saith graff canlynol yn dangos sefyllfa gweithredoedd sy'n weddill ar draws y Cyngor ar 31 Mawrth 2021. Yn anochel, mae argyfwng Covid-19 wedi cael effaith ar allu rhai gwasanaethau i fynd i'r afael â'r gweithredoedd sydd ganddynt yn weddill dros y flwyddyn ddiwethaf.

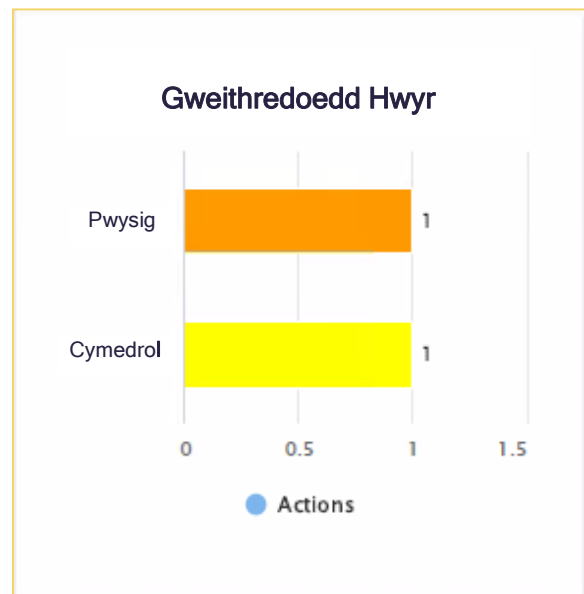
Dylid nodi na chodwyd unrhyw faterion / risgiau 'Coch' yn ystod y flwyddyn ac nid oes unrhyw 'faterion / risgiau' Coch yn weddill.

Gweithredoedd sy'n Weddill a Gweithredoedd Hwyr

1

2

Fel ar 31 Mawrth 2021, rydym yn tracio 60 o weithredoedd sy'n weddill yn 4action. O'r rhain, mae 20 yn rhai 'pwysig' (ambr) a 40 yn rhai 'cymedrol' (melyn) o ran eu blaenoriaeth risg, fel y dangosir yn graff 1.

Rydym yn monitro pob gweithred ac yn cysylltu gyda'r rheolwyr yn eu cylch pan fyddant yn hwyr yn cael eu gweithredu i sicrhau y byddant yn cael sylw. Ar hyn o bryd mae dwy

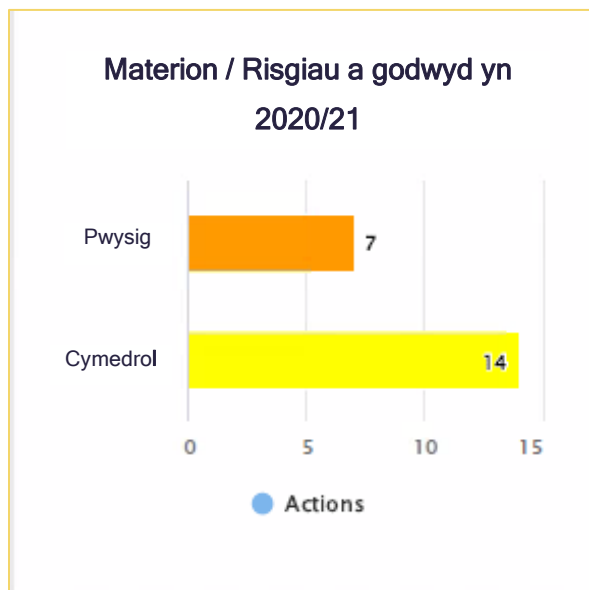
weithred sydd wedi cyrraedd eu dyddiadau targed ac felly'n 'hwyr', fel y dangosir yn graff 2.

Mae'r weithred hwyr 'bwysig' yn ymwneud â hyfforddiant i staff TG o ran eu cyfrifoldebau pe bai digwyddiad TG yn golygu bod angen cymryd camau adfer. Mae gwaith wedi cychwyn i fynd i'r afael â hyn a chan y byddwn yn cymryd camau dilyn-i-fyny cyn bo hir ym mis Ebrill 2021 yn sgil yr archwiliad ffurfiol o Wytwnch TG, byddwn yn gwerthuso'r cynnydd a wnaed ar gyfer y weithred hon bryd hynny.

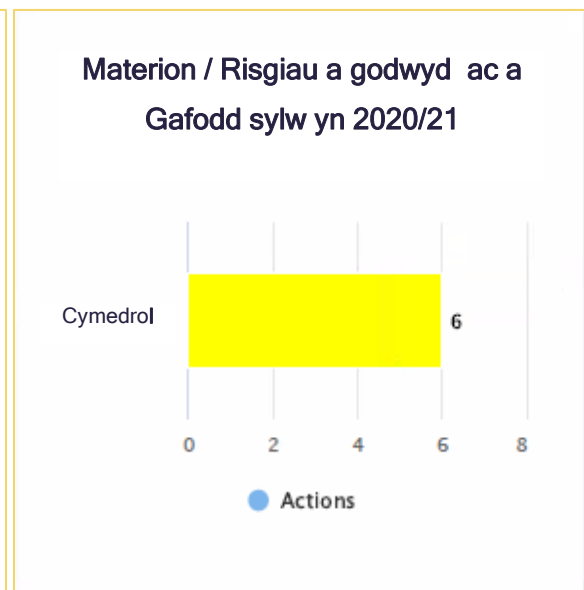
Mae'r weithred sgôr 'cymedrol' sy'n hwyr yn ymwneud â'r angen am wiriadau rheolaidd, annibynnol o adroddiadau cyflogres. Mae'r weithred hon bellach wedi'i chwblhau ar y cyfan ac mae'r broses a'r cyfrifoldeb am y gwiriadau hyn wedi'u sefydlu. Fodd bynnag, mae angen i'r drefn hon wreiddio nawr yn y gwasanaeth fel tasg arferol.

Materion / Risgiau a godwyd ac gafodd sylw yn 2020/21

3

4

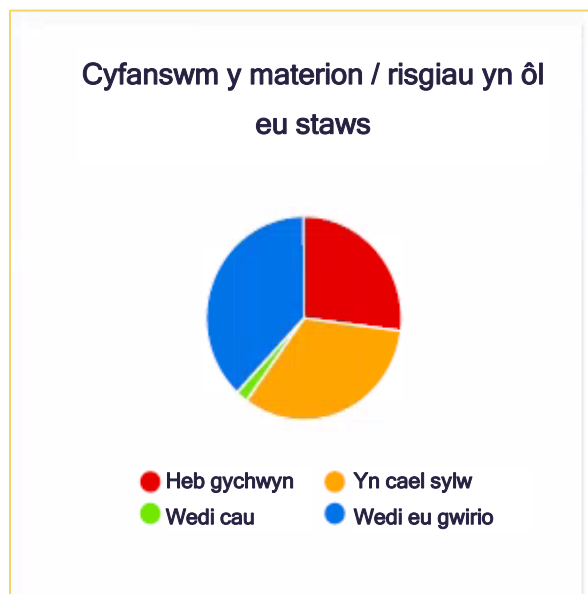
O ganlyniad i'n gwaith archwilio mewnol yn 2020-21, codwyd cyfanswm o 21 o 'faterion / risgiau' a oedd angen sylw rheolwyr. O'r rhain, roedd 7 yn rhai 'pwysig' a 14 yn rhai 'cymedrol'.

O'r gweithredoedd a godwyd gennym ac a oedd i fod i gael eu cwblhau yn 2020-21, roedd y rheolwyr wedi mynd i'r afael â chwech o rai blaenoriaeth risg gymedrol cyn 31 Mawrth 2021. Mae hyn yn berfformiad 100% yn y maes hwn.

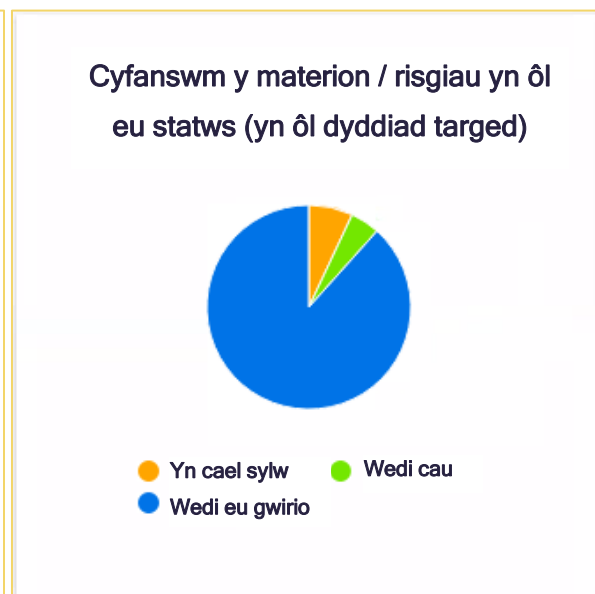
Roedd pob un o'r chwech yn ymwneud ag archwiliad hunanasesu Covid-19 a gynhaliwyd gennym yng nghyfnod cynnar y pandemig ym mis Ebrill 2020. Pwrpas yr adolygiad oedd penderfynu a oedd gan y Cyngor drefniadau ymateb brys diogel, cadarn, effeithiol ac addas at y diben yn ystod cyfnod cynnar yr argyfwng. Dilynwyd y cynllun gweithredu i fyny ym mis Mai 2020 a chanfuwyd bod y rheolwyr wedi rhoi sylw i bob un o'r chwe gweithred.

Statws y Materion / Risgiau

5

6

Mae'r graffiau uchod yn dangos **statws** cyfredol pob gweithred, h.y. a ydyn nhw 'yn cael sylw', 'heb gychwyn' neu 'wedi cau'. Rydym yn gwirio pob gweithred sydd 'wedi cau' i sicrhau ein bod yn fodlon bod y camau a gymerwyd gan reolwyr wedi mynd i'r afael â'r risg a nodwyd yn wreiddiol.

Mae Graff 5 yn dangos statws yr holl wweithredoedd waeth erbyn pa bryd y cytunodd y rheolwyr i fynd i'r afael â nhw. Mae'n dangos bod y rheolwyr bellach wedi mynd i'r afael â 40% ohonynt. Mae'r gwasanaeth archwilio mewnol wedi gwirio 38% o'r rhain. Mae'r 2% sy'n weddill yn ymwneud â champau gweithredu o archwiliad Gwytnwch TG, y byddwn yn ei ddilyn i fyny'n ffurfiol ym mis Ebrill 2021 fel y crybwyllwyd eisoes. Byddwn yn gwirio bod y camau hyn wedi'u cwblhau yn ystod y darn hwn o waith.

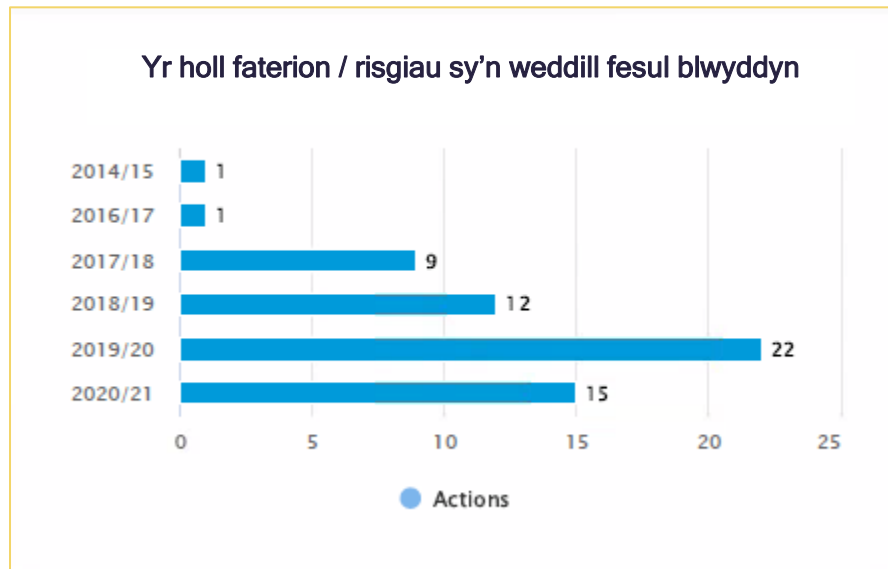
Mae tua hanner y gweithredoedd a ddangosir yma fel rhai sydd 'heb gychwyn', yn ymwneud â dau archwiliad a gwblhawyd tua diwedd y flwyddyn, sef, 'Taliadau - Cynnal Cyflenwyr' a'r Panel Rhiant Corfforaethol'. Felly, nid oes disgwyl i'r gweithredoedd a nodwyd o ganlyniad i'r archwiliadau hyn fod wedi eu cwblhau eto.

Mewn cyferbyniad, mae Graff 6 yn dangos statws yr holl weithredoedd sydd wedi cyrraedd eu dyddiad targed. Mae'n dangos bod y rheolwyr wedi mynd i'r afael â dros 90% o'r rhain, gyda gwaith yn cael ei wneud i roi sylw i'r gweddill. Rhaid i ni nodi fodd bynnag, y byddwn ar adegau yn estyn dyddiadau targed ar gyfer rhai gweithredoedd, ond dim ond os gall y gwasanaeth ddangos rheswm dilys dros yr estyniad, e.e. os daw'n amlwg bod y dyddiad targed gwreiddiol yn anghyraeddadwy, gan fod angen gwneud llawer mwy o waith i fynd i'r afael â'r mater / risg.

Oherwydd argyfwng Covid-19, rydym wedi ymestyn sawl dyddiad cau targed ar gyfer gwasanaethau sydd wedi canolbwyntio ar ymateb i'r pandemig fel eu blaenoriaeth amlwg dros y 12 mis diwethaf.

Materion / Risgiau sy'n Weddill fesul blwyddyn

7

Fel y manylir uchod, mae 60 o weithredoedd sydd eto i'w cyflawni'n llawn.

Mae'r rhain wedi'u gwasgaru rhwng 2014/15 a 2020/21. Er bod y graff yn dangos bod y mwyafrif yn ymwneud â'r ddwy flynedd ariannol ddiwethaf, mae'n tynnu sylw at nifer fach o hen weithredoedd nad yw'r rheolwyr wedi mynd i'r afael â nhw'n llawn eto. Mae'r 'hynaf' yn dyddio'n ôl i 2014/15 ac yn ymwneud â'r angen am wiriadau rheolaidd, annibynnol o adroddiadau cyflogres, fel y manylwyd yn gynharach yn yr adroddiad hwn. Fel yr adroddwyd, mae gwaith wedi hen gychwyn i fynd i'r afael â hyn ac mae'r rheolwyr wedi ein sicrhau y bydd yn cael ei gwblhau cyn bo hir.

Mae'r weithred sy'n weddill o 2015/16 yn ymwneud â'r gofyn i wasanaethau roi sicrwydd bod eu gweithgaredd caffael yn effeithiol yn y broses herio gwasanaeth flynyddol.

Unwaith eto, mae gwaith wedi cychwyn i fynd i'r afael â hyn ac rydym yn disgwyl y bydd wedi cael sylw mewn pryd ar gyfer y broses her gwasanaeth nesaf.

Dylid nodi bod y ddwy 'hen' weithred hyn yn cael eu cyfrif fel rhai 'cymedrol' o ran blaenoriaeth risg. Fodd bynnag, byddwn yn ymdrechu i ddilyn i fyny'r holl weithredoedd sydd heb eu cyflawni i sicrhau eu bod yn cael eu cwblhau.